

Spoleczna percepcja odpornosci krajobrazu: Łaczenie wymiarow ekologicznych, estetycznych i kulturowych niebiesko-zielonej infrastruktury w polskim kontekście

W obliczu narastajacych skutkow zmian klimatu, takich jak powodzie, fale upalow, susze i zanieczyszczenie srodowiska, miasta na calym swiecie coraz czesciej poszukuja rozwiazań, które wykraczaja poza estetyke krajobrazu. Na znaczeniu zyskują tzw. krajobrazy odporne – parki, korytarze rzeczne, zielone dachy, ogrody deszczowe i inne zielono-niebieskie przestrzenie, które nie tylko poprawiają jakośc życia, ale także wspierają ekosystemy i pochłaniają skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych. Odporność nie dotyczy jednak wyłącznie nauki i inżynierii – równie istotne jest to, jak ludzie postrzegają, rozumieją i nawiązują relację z tymi miejscami.

Niniejszy projekt bada, w jaki sposób mieszkańcy Polski postrzegają, interpretują i odnoszą się do krajobrazów odpornych na zmiany klimatu. Główne pytanie badawcze brzmi: Jak różne grupy społeczne rozumieją, wartościują i angażują się w idee odpornego krajobrazu? Odpowiedzi na te pytania mają służyć opracowaniu bardziej inkluzyjnych i kulturowo adekwatnych podejść do projektowania krajobrazów, które będą potrafiły dostosować się do niepewnej przyszłości.

Polska od lat zajmuje wiodącą pozycję w rozwijaniu transdyscyplinarnej ekohydrologii – nauki łączącej ekologię i hydrologię w celu zintegrowanego zarządzania wodami i ekosystemami. Pionierskie projekty, takie jak zastosowanie biofiltracji i procesów sedymentacyjnych w rewitalizacji rzeki Sokołówki w Łodzi, pokazują, że naturalne mechanizmy mogą skutecznie wspierać oczyszczanie wód, zwiększać bioróżnorodność oraz redukować ryzyko powodzi w warunkach miejskich. Jednak takie przykłady często pozostają niewidoczne lub są źle rozumiane. Niektórzy nie zdają sobie sprawy, że pozornie „dzika” przestrzeń zielona może być starannie zaprojektowanym rozwiązaniem dostosowanym do zagrożeń klimatycznych. Inni mogą czuć się niekomfortowo w krajobrazach odbiegających od estetyki uporządkowanej lub tradycyjnej, nawet jeśli są one bardzo funkcjonalne.

Aby lepiej zrozumieć te percepcje, projekt wykorzysta ankiety wizualne i wywiady z przedstawicielami różnych grup społecznych – mieszkańcami, architektami krajobrazu, naukowcami, planistami i urzędnikami. Uczestnicy zostaną poproszeni o ocenę zdjęć istniejących i projektowanych krajobrazów pod kątem ich atrakcyjności wizualnej, wartości ekologicznej oraz oddziaływania emocjonalnego.

Uzyskane wyniki pozwolą zrozumieć, w jaki sposób preferencje estetyczne, wartości kulturowe i świadomość ekologiczna wpływają na społeczne poparcie dla zielono-niebieskiej infrastruktury. Jest to kluczowe, ponieważ ludzie silniej angażują się w ochronę, pielęgnację i rozwój tych przestrzeni, z którymi się identyfikują. W dłuższej perspektywie wzmacnia to odporność społeczności lokalnych i ich zdolność do adaptacji.

Projekt wpisuje się także w rozwijający się nurt badań na styku nauki, kultury i projektowania. W jego ramach powstanie otwarta baza wizualna polskich krajobrazów adaptacyjnych, a także zestaw narzędzi dla projektantów, edukatorów i decydentów, które będzie można wykorzystywać w konsultacjach społecznych i planowaniu przestrzennym. Projekt wspiera tym samym przejście od planowania odgórnego do bardziej partycypacyjnych i kulturowo zakorzenionych strategii wzmacniania odporności krajobrazu.

Badania te stanowią część szerszego projektu doktorskiego poświęconego roli percepcji, estetyki i znaczeń kulturowych w kształtowaniu zrównoważonych miast przyszłości. Opierają się na przekonaniu, że adaptacja do zmian klimatu to nie tylko wyzwanie techniczne, ale także społeczne i emocjonalne – a prawdziwie odporne krajobrazy to te, które ludzie rozumieją, cenią i czują się z nimi związani.